

ساريا مستafa بازيدا

دوسکى ۱۹۰۲ - ۱۹۸۸

ا نفيسيين : پ.د.حسين عثمان عبدالرحمن

و موسف و پييهه لدان لسهر ژنان د ههه د ۹۹

قۇناغىن كلاسيكى و نويدا گەلەك، د

قۇناغا فولكلوريدا ژى بى ھېزمان.

ھەبۈوئىنە و ھوزانلىق ئەموان يان نەھاتىنە كۆمكىرن يان ژى يېتىن
ھاتىنە ژناقىرىن. ھەورەسا د بوارى سياسمەت و شەپ و حوكىمەنلىق
كۈند و دەقەر و ميرشىنلەندا، ھندەك ژن ھەبۈوئىنە كۆ بزاقىن
ئەموان جەھى كىنگىدىانىنە، وەكى : (دەولەت خانم، ھەلەما
خانما ھەكارى، خانزاد خان، قەرە فاتم، عادىلە خانم، حەبىسى
خانا نەقىب، مينا خانم، رابىعە خانم، فاتىمە خانما ۋواندىزى،
ئەنجومە خانم و ... هەندى)، لى يېن فولكلورى بى ھېزمان.

د ئەدبىياتا نوبىيا ڪوردىدا، ل دەقەر بەھەدىنلەن ژى،
ژنەكا كورد ياشىايى بىكەفيتە د سى گۇشا (ئەدبىياتا ژنان،
ئەدبىياتا ۋەشارتى يان نەھىنى و ئەدبىياتا شۇرۇشىگىرى) دا و ئەم
ژى ھوزانقان (ساريا دوسكى) ايدى، كوب تىن وەن روشەنبىرەك
سياسى، جەڭلىكى، پەرمەندىيى و وەك تاكەكى نەھەنەمىي، ياشىايى د دەمەكىن مىزۇوپىيا دياركىرىدا، ئەقىن قالاھىن پى
بىكەت و قىن كىيماسىيەن د ئەدبىياتا ڪوردىدا نەھەنەلىت و ب
شارەزايانە، كىيماسىيەن مللەتى ديار بىكەت و پىزانلىن بۇ
خويىنەرى دوبوارە بىكەتەقە و خويىنەرى ھۆشىيار بىكەت.

بنەمالا ئەمۇي ژ باکوورى ڪوردىستانى مشەختبۇوينە
دەقەر دوسكىيان، ل گۈندى (پېرومەرا) ئاكىنچى بىبۇون.
پاشى بابى ئەمۇي چووپە گۈندى (زاویتە). نافى ئەمۇي (ساريا
مستەفا بازىدا) ايدى و ل گۈندى زاویتە ل سالا ۱۹۰۲ ژ دايىك
بۇوپە. باوەناما پۇلا شەشى دەستپىيەكى، ژ فېرگەھەك
مېرىپىا مووسل وەرگەرتىيە. د ژىن ۱۷ سالىدا شوپى ب مىزۇفان
و ھوزانقان (مەممەد سەعید ڪورپى مەلا ياسىنە بىرىفىكى)
خودانلىق پەرتوكا: فضلاء بەھەدىنلەن، كرييە.

گەلەك جاران ئەم كورد، دەمەن ل ئەدبىياتا خۆ ياشىايى
ھەر سى قۇناغىن سەرەكى - كلاسيكى، نوى و نويخواز -
دېرىن، گەلەك كىيماسى خۆيا دېن و ياشىيەن گەنگەت،
پرسا پەگەزى مىن يان جىتنەمەرلى و ۋەشارتى بۇونا ئەدبىياتا
ئەويىيە. ب بوجۇونەكى دى شىيىن بىزىن، كىيماسىا ھەرە
مەزن د ئەدبىياتا ڪوردىدا، كىيماسىا ھېزمانا ژنەن روشەنبىرەن
نېشىمەر و ھوزانقان، كوب ھەزىز و ھەست و تىكەھەشتىن و
سەرىپەر و پىزانلىقىن خۆ، د چارچوقەمەكىن ئەدبىيەن ھونەرىدا،
پىشىكىيەشى خويىنەرى خۆ كربىت.

ھەلبەت ژ بۇ ئەقىن پرسى، رەنگە گەلەك ئەگەر ھەبن،
لەن ياشىيەن گەنگەت، بۇ جۇرى دىتنا جەڭلىكى بۇ ژنان
و نەخويىندەوارىيە ژنان، دزغىرىتەقە، سەرەپاي تەپەسەرەپاي - كو
پەنگە ژ دەرئەنچامىن ئەگەرلىن، ئايىنى، مىزۇوپىي و سياسى...
ھەندى، بىبۇينە. - ئەمۇي، د درىازاهىا دىروكىيدا و ... ھەندى، كوب وەك
بەرىھەست دەھىنە د پېكە ئەمۇيدا، لىن و موسف و پىتەلدان لسەر
ژنان، د ھەر دوو قۇناغىن كلاسيكى و نويدا گەلەك، د قۇناغا
فولكلوريدا ژى بى ھېزمان، لىن ھەبۇونا ئەموان وەك تاكەك
بەرجەستەيىا ھوزانقانى يان نېشىمەرلى، زۆر ياشىيە.

ھەلبەت د ئەدبىياتا كلاسيكىدا، ھېزمانا ھوزانقانان
بۇ ھېزمانا تېلىن دەستان دزغىرنەقە، لىن (مەستوورە ئەردەلانى /
۱۸۴۸-۱۸۶۴)، ئېڭ ژ ھوزانقانىن ژنەن كلاسيكىيەن ب ناف و
دەنگە كوب چەتكىن تايىەت دناف ئەدبىياتا ڪوردىدا گرتىيە و
ديوانەكى سەرىپەخۆ ھەمە و پەنگە ھوزانقانىن ژنەن كلاسيكى
وەكى (دايە تەورىزى ھەورامى، رېحان خانمى لورستانى، فاتىمە
لورە گۇران، لىزا خانمى جاف، خاتۇ مەھى زەرد، دايە خەزانى
زەرگەتى، خاتۇون دايراكى پەزىيار، سەمەن خانمى دەۋادانى)^(۱)
ژى ھەبۈوئىنە كوب تىن د بوارى ئايىنیدا ھندەك ھوزان

(ساریا) خانی، پشکداری دشورهشا بارزاندا، دیسان د
ئاپاکرنا کومارا مههاباد دا کريي. ز بهر هندی د سهدهمین
به عسياندا، هوزانین خو ڪيم بو خه لکي دخواندن، يان همهما
نه دخواندن.^(۲)

٦. هیچ یه‌ک ژئه‌فان هوزنان، میزهو و جهن فه‌هاندنی نینه.

سارياخان زنه کا دانا يي، دلوقان، كورديپه روهر و هه سه ست نازك
بورو. رونشتمن ل ديوانا ئموئى گەله کاره ب لشت و مفا بورو.
مه له قاتانا فولكلور و ميززوبيا كوردان بورو. گەله اك هاريکاريبيا
چاره سه رکرنا ۋارىشە و گرفتارىيەن خەلكى دىك.

مixinan l ruz 18/01/1988 (Saraya) xan chow bher dloqaniyia xoudi,
jehni tawoi beshanta bherin yet. (۲)

پراویز:

۱- سندیق بورده‌کهیی (سنه‌ی زاده)	۲.	لگه‌ل چاپیله‌که‌فتن
میزبانی ویژه کوردی، بهرگی عبدالرحمن مژوزری).	۳.	لگه‌ل چاپیله‌که‌راوی یه‌کلام، جایی دووم، بلاوکراوی
ماراس، همه‌لی، ۲۰۰۸، ل (۵۳۳-۷۲۷).		

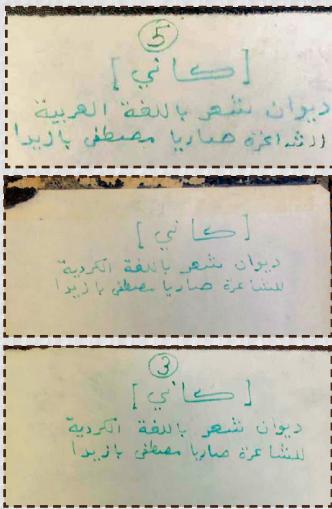
ئەقىن هوزانشانى د ئەقىن دىوانىيىدا كۆ سەرچەمن ئەوان سىن دەفتەرن و هندەك ژ ئەوان دووبارە كىرىنە، يَا شىاين تا رادىيەكى زۆر، زمان و زاراقيقىن كوردىيا پەقى ب پارىزىت و ب رېتنيسيهكە لاتىنيا دروست و بىن كىيماسى، ھزر و بابەتىين ھەممەرەنگ، پرسىن نىشىتىمانى و نەتمەودىي، پرسىن جىهانى و زانىارييەن گشتى و ... هتد، بىكەته د چارچوقۇھەكى ئەدەبىيا پەتىا كوردىدا و پەرتوكخانا كوردى ژى زەنگىنتر لېپكەت. ھەلبەت ھەزىيە بىزىن كۆ (سارىيا) خانى ب رېتنيسالاتىنى، بەرھەمىنى خو يَا ناشىسى، لەورا ب گشتى دى شىيىن بىزىن كۆ :

۱. کلهک ب شاره زایانه رینشیسا لاتینی یا بکار هینایی. برو
نمودن، (پ) یا قلهک و یا ب دوو (RR) یان نفیسی.

۲. دنهوان پهیشین کو پیدافی ب بزرگوکه (ا) همیت، بزرگوکا
هاتیه بکارهینان.

۳. هر سی شیوازین دهندگن (و - W)، (و - O) و (وو -
ا) یعنی بکارهیناین.

۴. هوزان و دیوان ب گشتی، لسر شیوازی چارچووکن نوی،
یعنی هاتیه فههاندن.

پیشنهادگهان کورستانه
نهز لاؤی ئارى ماديم
نهز سوارى ب هەسپا زينم
کورى چيابىت خۇ بلندم
پىشنهادگەن ئۆزۈ خوونم
دلېرى مەيدانا جەنگم
پەلموانى شير وەشىنم
قەردارىت باپىرىت خۇ مە
رۇۋا ئەز دوشمن ببىنم
دا نەبىئىن تو نە كەوردى
نىشانا من كراسى ب خوونم
پىكى من كەفەر و دەريا بىت
كەلەپەن ئازادى ئەز بىنم
وەلاتىن خۇ پاوان بىكم
ب سنەردى زىرى يەقشىنم

